

Hogyan szeretnek ma tanulni a gimnazisták? Egy innovatív kezdeményezés Sopronban

KÉRI KATALIN¹ beszélgetése **BARTA RÓBERTTEL**

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.05-06.05>

Barta Róbert 1990-ben végzett az ELTE Természettudományi Karán, matematika–fizika szakos tanárként. Azóta tanárként dolgozik. Tanított budapesti és vidéki, állami és egyházi fenntartású középiskolákban. Volt olyan munkahelye, ahol a tanártársai megválasztották az iskolája intézményi tanácsának elnökévé, de volt munkaközösség-vezető és igazgatóhelyettes is. Elmondása szerint hálás a sorsnak, hogy minden munkahelyén kiváló gyerekekkel és pedagógusokkal dolgozhatott együtt. Jelenleg – immár 13 éve – a Soproni Széchenyi István Gimnázium tanára, az iskola Digitális Pedagógiai Munkaközösségének vezetője. Ő az egyik megálmodója és kidolgozója annak az innovatív

pedagógiai modellnek, melynek nyomán, 2025 őszén már a hatodik digitális osztályt indítja el a gimnázium, egyre nagyobb érdeklődést kiváltva ezzel a városban, a régióban, sőt, mára már országosan is.

Kéri Katalin: Bármennyire is meglepő, ma még nem tekinthető megszokottnak, hogy egy hazai iskolában Digitális Pedagógiai Munkaközösség működik. Milyen céllal alakították meg iskolájukban ezt a munkaközösséget?

Barta Róbert: A Soproni Széchenyi István Gimnáziumban már évekkel ezelőtt azt láttuk, hogy a gyorsan változó világban a diákjaink számára nem mindig kielégítőek, és gyakran nem is elég hatékonyak az általunk használt pedagógiai módszerek. Érzékeltek,

hogy a frontális osztálymunka, a tanári előadás kizárólagossága, a régi, főként ismeretátadó, statikus tanítási mód idejét múlttá vált. A szorgosan jegyzetelő, a tanár által kiadott feladatokat (szinte kizárólag a tankönyvből szerzett információk alapján) megoldó, majd tudásáról dolgozatban vagy feleletben számot adó diák nem élheti ki eléggé a kreativitását, kevés lehetősége van alkalmazni az iskola falain kívül megszerzett tudását és képességeit, kevésbé tanul meg másokkal együttműködni. Nem gondoltuk azt, hogy mindent, amit addig csináltunk,

¹ Kéri Katalin a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karának intézetvezető egyetemi tanára.

el kell vetni, de szükségét éreztük annak, hogy korszerű pedagógiai módszereket ismerjünk meg és alkalmazzunk, emiatt már 2018 végén új módszertani utakat kezdtünk keresni.

Nagyon sok ezzel kapcsolatos, az iskola pedagógusai között folytatott beszélgetésből kiderült: egyetértünk abban, hogy a jövő azoké az iskoláké, amelyek képesek megújulni, és olyan tanulási környezetet és feltételeket biztosítani, amelyek a 21. században született és szocializálódott tanulókat is motiválták – az iskolai keretek között zajló tanulás iránt érdeklődővé és elkötelezetté – tudják tenni, fejlesztve a diákok kritikai gondolkodását is.

Milyen sarokpontjai voltak az oktatás megújítására vonatkozó elképzeléseiknek?

Egy olyan osztály indításáról kezdtünk el akkor, hét évvel ezelőtt közösen gondolkodni, amelynek tanulói és tanárai számára a csapatban gondolkodás, a projektmunka, a kooperáció, a közös célokért elvégzett munkáért vállalt felelősség, a nyitottság, a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kreativitás kiteljesítése természetes állapot. Olyan tizenéves diákokat láttunk ebben a vízióban, akik el tudják mondani a véleményüket, tudnak érvelni az igazuk mellett, ugyanakkor meg akarják és meg is tudják hallgatni mások véleményét, akik érdeklődőn, ugyanakkor kritikusan viszonyulnak a világ megismeréséhez. Olyan tanárokat láttunk mellettük, akik az eddigi „bölcse a podiumon” szerep helyett kissé a háttérbe húzódnak, teret adva ezzel a diákok önálló és kooperatív módon szervezett tanulásának,

az egyéni utakon bejárt megismerési folyamatoknak, az önszabályozó tanulásnak és a diákközpontú oktatásnak. Ezekhez a célokhoz a legkorszerűbb digitális eszközöket rendeltük hozzá, a digitális térbe helyezve át a tanulási folyamatok egy részét.

tizenéves diákok, akik el tudják mondani a véleményüket

Annak érdekében, hogy új elképzeléseinknek szervezeti keretet tudjunk adni, az iskolavezetés (Farkas Gábor igazgató), valamint a tanker-

ületi igazgató (Marek János) támogatása és biztatása mellett megalakítottuk iskolánk Digitális Pedagógiai Munkaközösségét (DPMk). Az volt az alapelvünk, hogy a tanárok csak önkéntesen, a motiváltságuk okán csatlakozzanak a munkaközösséghez, így minket is örömteli meglepetésként ért, hogy már rögtön az induláskor 23 pedagógus állt a kezdeményezés mellé, ami nagyjából a tantestület felét jelenti.

Hogyan jutott el a folyamat a Digitális Pedagógiai Munkaközösség megalakításától a digitális osztályok elindításáig?

Amikor 2018-ban elkezdtük kidolgozni az ötleteinket, természetesen azt néztük meg legelőször, hogy működnek-e az elképzeléseink szerint tanító középiskolák Magyarországon. Nem találtunk sok ilyen intézményt, de azért volt néhány, amely az innovatív módszerek alkalmazásában előtűntünk járt. Több ilyen iskolát látogattunk meg, amelyek pedagógusai olyan segítőkészen és örömmel fogadták az érdeklődésünket, hogy az önmagában motivációt jelentett számunkra saját innovációnk fejlesztéséhez. Az egyik ilyen iskola a miskolci Lévay József Református Gimnázium

és Diákotthon, a másik a budapesti Alternatív Közgazdasági Gimnázium volt. A közel-múltban pedig az ugyancsak budapesti Európa 2000 Gimnáziumban jártunk. Ezekben az iskolákban a látogatásaink során igyekeztünk sokat kérdezni és tanulni, és

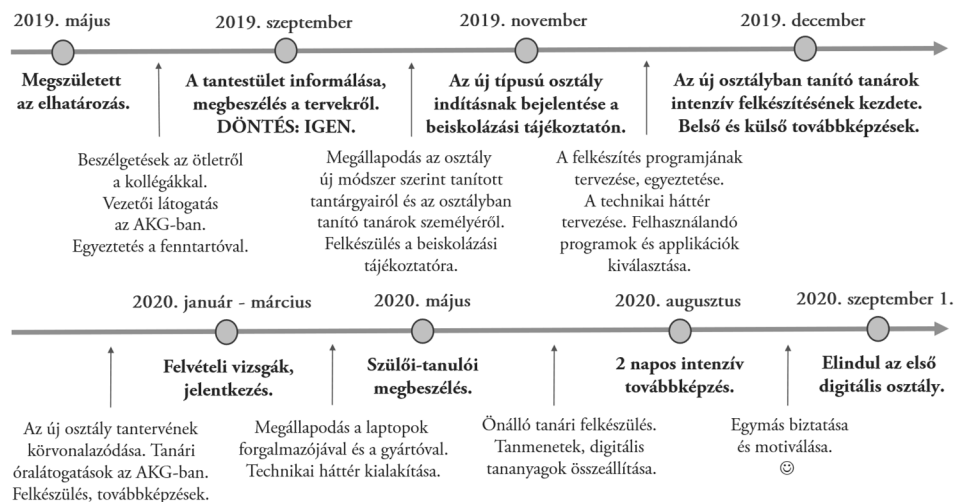
minél mélyebben megérteni az ott használt módszereket, hogy azután ezekből alakítsuk ki a saját koncepciónkat.

A felkészülési folyamatot egy idővonalon is ábrázoltuk (1. ábra):

1. ÁBRA

A felkészülési folyamat tervezett lépései

A felkészülés folyamata a Soproni Széchenyi István Gimnáziumban

FORRÁS: Barta Róbert szerkesztése

Melyek voltak a legfontosabb mérföldkövek?

A fejlesztési folyamat egyik legelső lépése volt, hogy a tervet tanári kar előtt ismertettük, és együtt megvitattuk. A kollektíva tagjai előzetesen nem tudtak ezekről az elképzelésekről, hiszen azokat először csak a pedagógusok egy szűk, az iskolavezetést is magában foglaló köre foglalta meg. Nagyon fontosnak gondoltuk, hogy csak akkor

szabad energiát fektetni ebbe az innovációba, ha azzal a tantestület egésze vagy legalábbis nagyon nagy része egyetért és tud azonosulni. Úgy tűnik, a terv bemutatása jól sikerült, mert a tantestület elfogadta az ötletet, és vállalta az ezzel járó nem kevés többletmunkát is. Azt, hogy ez a változás rengeteg munkát fog követelni, egy pillanatilag sem tiltottuk a tanári kar tagjai előtt, éppen ezért felemelő érzés volt, hogy a terv ennek ismeretében is elsöprő támogatást kapott.

A másik, amit fontos kiemelni, az a technikai háttér megteremtésének története. Amikor elmondtuk terveinket a Soproni Tankerület vezetőjének, akinek jóváhagyása nélkül természetesen nem indulhatott volna meg ez a fejlesztés, mindjárt azzal szembe-sültünk: nem biztos, hogy lesz forrás az új osztályba felvett gyerekek ingyenes hibrid laptopokkal történő ellátására. Márpedig a kezdetektől fontosnak tartottuk, hogy minden felvett diák ingyenesen jusson az általunk kiválasztott – elképzelt oktatási céljainknak megfelelő, nagyon jó minőségű – hibrid laphoz, mivel így tudtuk és tudjuk biztosítani azt, a szülők anyagi háttérétől függetlenül bárkinek legyen esélye bekerülni a digitális osztályokba. A tankerületi vezető szerencsére nem adta fel, és a gimnázium vezetőivel meghallgatást kért a Klebelsberg Központ elnökszékétől, Hajnal Gabriellától, aki pontosan megértette a terveinket, és támogatásáról biztosította az innovációt. Így elhárult a finanszírozási probléma, és biztos anyagi és technikai háttérrel kezdhettük el a részletek kidolgozását.

Azt az első pillanattól kezdve tudtuk, hogy az új, digitális osztályokban az oktatási folyamatok egy részét szeretnénk a digitális térbe áthelyezni. Korábban is jó kapcsolattunk volt a Microsoft Magyarország Kft.-vel (akik már előtte elindították az oktatást segítő, országos programjukat). Megkerestük őket, és segítséget kértünk abban, hogy az általunk választott Teams és a hozzá tartozó OneNote platformok elérését tegyék lehetővé számunkra, hogy így az oktatási folyamatokban a két platform lehetőségeit maximalizáló képzés valósulhasson meg az iskola

tanárai számára. Ennél a lépésnél is olyan segítőkészséggel talákoztunk, amelyre nem is számítottunk. A Microsoft Fleischer Sára tréner küldte Sopronba, aki több napon keresztül dolgozott velünk, így viszonylag hamar el tudtuk sajátítani a szükséges ismereteket. (Bevallom, nekünk, pedagógusoknak akkor ez tovább tartott, mint azoknak a diákjainknak, akiket manapság felveszünk a digitális osztályba, és első lépésként megtanítjuk őket ezeknek a platformoknak a használatára.)

az országban elsőként
kaptunk lehetőséget az új
képzési forma elindítására

Mindebből látható, hogy a digitális osztályunk ötlete „szerencsés csillagzat alatt született”, hiszen a fejlesztés minden lépésénél tenni akarással, segítőkészséggel, támogatással és megértéssel találkoztunk. Az állami fenntartású iskolák között az országban elsőként kaptunk lehetőséget az új képzési forma elindítására, és garanciát a tanulók (e képzési formához szükséges) hibrid laptopokkal való folyamatos, ingyenes ellátására; addig ugyanis a fentebb is említett, számunkra mintaként szolgáló, a digitális pedagógiai módszereket már a mi iskolánk fejlesztését megelőzően is alkalmazó intézmények mind egyike egyházi vagy alapítványi fenntartású gimnázium vagy magángimnázium volt.

Többször is említette már az új pedagógiai módszereket, amelyeket ezekben az osztályokban használnak. Bemutatna ezek közül néhányat?

A digitális pedagógiai osztályainkban a kezdetektől arra fókuszálunk, hogy a mi iskolánkban megszokott és elvárt magas színvonalú tudásátadás mellett, a diákjaink olyan

készségeit fejlesszük, amelyeket összefoglalóan *soft skills* néven szoktunk emlegetni. Ebbe a körbe nagyon sok készség tartozik, többek között a hatékony kommunikáció, az együttműködés, a csapatmunka, a kreativitás, az önreflexió, a felelősségvállalás az egyéni és csapatfeladatok megoldása során elvégzett munkáért, a problémamegoldás, a kritikai gondolkodás, és még sorolhatnánk. Ezek fejleszthető és tanulható készségek (amelyek mögött mindig fellelhetők persze bizonyos képességek is), és ezek fejlesztése a mi véleményünk szerint kiemelt fontosságú feladatunk. Ehhez a célhoz kerestünk már működő és kipróbált módszereket, és adaptáltuk azokat a saját lehetőségeink és elképzeléseink szerint.

Törekszünk arra, hogy minden lehetőséget megragadjunk a páros, csoport- vagy projektmunkaformák alkalmazására, de csak akkor használjuk ezeket, ha a tanulási folyamat során hasznosabbnak gondoljuk, mint a hagyományos tananyagfeldolgozási módszereket, amelyek természetesen szintén megmaradtak a repertoárunkban. A mai diákok elvárják, hogy az órák dinamikusak, interaktívak legyenek, és gyakran preferálják a projektalapú vagy problémaorientált tanulást.

A digitális osztályokba járó diákjaink nagyon sok prezentációt készítenek és mutatnak be, amelyeket megadott és előre egyeztetett szempontok szerint véleményeznek, így gyakorolják az építő és segítő kritikai gondolkodásmódot, sohasem „leminősítve” mások munkáját. Az általuk használt digitális platformok alkalmazása sem térben, sem időben nem korlátozza az

együttműködést. Az általuk és tanáraik által készített digitális anyagok a laptopjukon egészen addig a rendelkezésükre állnak, amíg a gimnáziumban tanulnak. Lehetőség van így olyan házi vagy beadandó feladatok kiadására, amelyek eredménye például egy tanulói csoport által elvégzett kutatómunka összefoglalásaként elkészített kisfilm, amelynek tartalmi részét és koncepcióját a közös munkafelületeket használva – akár egy hétvégi közös videókonferencián – vitatják meg egymással a csoport tagjai.

A tanulók tanórai jegyzetei is ezeken a digitális platformokon érhetők el, hihetetlen módon kitágítva ezzel a tanár lehetőségeit a hagyományos, füzetben történő jegyzeteléshez képest, hiszen a digitális jegyzetekbe beszűrhetők linkek, képek, térképek, videók, interaktív feladatok, gondolat-térképek, amelyekkel sokkal hatékonyabban és a mai diákok igényeinek megfelelően

dolgozható fel egy-egy témakör. Ezeknek a digitális eszközöknek a használata nem cél, hanem eszköz, de azt látnunk kell, hogy az új generációk tagjai már hozzászoktak a digitális eszkö-

zökhöz és platformokhoz, így elvárják, hogy az oktatás is integrálja ezeket az eszközöket. Fontos célunk, hogy az oktatásban alkalmazott tanítási és tanulási stratégiákat az új technológiai környezethez igazítsuk, és segítsük a tanulóinkat abban, hogy digitális eszközökkel szerezzenek tudást, illetve fejlesszék készségeiket.

Minden tanévben projektheteket szervezünk, az egyes évfolyamokra szabott feladatokkal, és új számonkérési formákat használunk, amelyek – szintén az együttműködés

hogyan a diákjaink olyan készségeit fejlesszük, amelyeket *soft skills* néven szoktunk emlegetni

jegyében – sokszor nem az egyéni, hanem a páros vagy csoportos munkát értékelik. Mindkét fél számára hasznos kapcsolatokat építünk ki több városi civil szervezettel, akiktől valódi projektfeladatokat kapnak a diákjaink – és hosszan folytathatnánk még a sort.

Jóllehet a tervezéskor még nem is gondoltunk rá, ma már ezeket a módszereket nem csak a digitális osztályainkban alkalmazzuk: a használatuk valamennyi osztályunkban kezd általánossá válni. Ennek oka egyrészt az, hogy a digitális osztályban tanító pedagógusok természetesen tanítanak más, a hagyományos képzési szerkezetben dolgozó osztályokban is, és azokban is alkalmazzák az új módszereket, mert szeretnék megmutatni minden tanítványának ezt az új világot. Ezt a nem digitális osztályokba járó diákok maguk is kérik, hiszen van információjuk az innovatív modell szerint haladó társaiktól.

Említette a diákoktól és a diákok szüleitől érkező pozitív visszajelzéseket az új képzési formával kapcsolatosan. Milyen formáját választják a vélemények megismerésének, és mit mutatnak ezek a visszajelzések?

Rendszeresen készítünk kérdőíves felméréseket a tanulói elégedettségéről, emellett a digitális osztályainkban végzett tanulóktól egy – a digitális pedagógiai módszereink használatára vonatkozó tapasztalataikat felmérő – nagyon részletes kérdőív kitöltését is kérjük. Ebből sok minden kiderül számunkra a pedagógiai módszerek, számonkérési formák, digitális tananyagok, applikációk megítéléséről. Egy másik felmérésben pedig

önértékelésre kérjük őket a már korábban említett soft skilllekkal kapcsolatban, ahol beszámolhatnak arról, milyen szinten szerezték meg saját megítélésük szerint ezeket a készségeket. Ezekből a visszajelzésekből az eddigi két végzős osztályunknál nagyon pozitív kép rajzolódott ki a négy év során elvégzett munkáról, és a megszerzett, a 21. században fontos készségek elsajátításáról. Természetesen ezen visszajelzésekre alapozva igyekszünk átgondolni és továbbfejleszteni pedagógiai módszereinket, a projektmunkák és csoportmunkák lebonyolítási formáit. Arra is nyitottak vagyunk, hogy a szülők személyesen mondják el véleményüket vagy tegyék fel az őket leginkább foglalkoztató kérdéseket.

A gimnáziumunkba már felvett, 7. és 9. osztályos tanulók szüleitől pedig még gyermekük iskolakezdése előtt megkérdezzük (sok minden más mellett), hogy mennyire volt fontos számukra az iskolaválasztásnál

az, hogy a Széchenyi István Gimnázium a városban, sőt, tágabb régiókban is vezető szerepet vállal a digitális oktatás és a korszerű pedagógiai

módszerek alkalmazásában. A szülők mintegy 90%-a nyilatkozott úgy, hogy „fontos” vagy „kiemelkedően fontos” volt számukra ez a szempont. Ez is azt erősíti, hogy jó az út, amelyen haladunk, ez a modell vonzóbbá teszi iskolánkat, hiszen a szülők egyre tágabb köre ismeri fel azt, hogy a 21. századi felsőoktatási és munkaerőpiaci elvárásokra csak egy 21. századi módszerekkel oktató iskola készítheti fel a diákjait.

Mennyire vált tehát ismertté vagy elismertté Sopronban és környékén, illetve az országban ez a fejlesztés?

Sok olyan terület van, ahol még erősödnünk kell, és azt hiszem, hogy az önmenedzselés, a marketing az egyik legkevesbé erős oldalunk. Bár a hozzánk jelentkező tanulók szüleinek körében többnyire már ismert a gimnázium és benne ez az új képzési forma – ez a „mintavétel” nem mondható reprezentatívnak. Ha az összes, soproni középiskolába felvételiző tanuló szülei körében végeztük volna el ezt a felmérést, biztosan nem kapunk volna ilyen jó eredményt. Ugyanakkor egyre határozottabb szakmai érdeklődést tapasztalunk: egyrészt már több általános és középiskola tanári közössége jött el hozzánk, órákat látogattak és beszélgetéseken vettek részt a digitális osztályaink diákjaival, ahogy azt mi is tettük a kezdetek idején, a már többször is említett iskolákban. Másrészt Egész Tamás igazgatóhelyettes – aki a program másik „motorja” és kidolgozója – és jómagam már több iskolába is kaptunk meghívást, hogy beszéljünk a nálunk megvalósított programról, az innováció bevezetésének lépéseiről és feladatairól, így a soproni iskolák mellett eljutottunk már győri és pápai intézményekbe is. Tehát terjed a jó híre a nálunk folyó programnak, és ezt bizonyára az is elősegíti, hogy immár negyedik éve minden tanévben megrendezzük gimnáziumunkban a Digitális Pedagógiai Szakmai Napot. Erre a soproni és Sopron környéki általános és középiskolák pedagógusait hívjuk meg, hogy be tudjuk mutatni a nálunk folyó pedagógiai munkát, nem titkoltan azzal a céllal, hogy más iskolák is kedvet kapjanak hasonló fejlesztések elindításához. Ezekre a szakmai napokra rendszeresen 15-20 tanár fogadja el az invitálásunkat.

rendszeresen 15-20 tanár fogadja el az invitálásunkat

Hogy érzi, az évek során milyen mértékben valósultak meg a 2018/19. tanévben eltervezett célok?

Azt hiszem, büszkén vállalhatjuk az eddig elért eredményeinket, hiszen ötödik éve létezik az iskolánkban a fenti elképzelések konkrét megvalósításaként felmenő rendszerben bevezetett, immár minden évfolyamon működő digitális pedagógiai osztály. Az első ilyen osztályunk 2024 májusában érettségizett, és a diákoktól, valamint a szüleiktől kapott visszajelzések, továbbá az érettségien elért eredmények alapján, de az ebben az osztályban végzett tanulók készségeit tekintve is elmondhatjuk, hogy jó úton járunk. Bár sokat kell még tanulnunk, azt gondolom, hogy a tanártársaim motiváltak, és ahogy egyre több tapasztalattal használjuk az új pedagógiai módszereket, közülük

egyre többen válnak lelkes közreműködővé, így biztosan lesz arra lehetőségünk, hogy további újításokat is bevezessünk.

Az eddig elvégzett munka sem kevés, és ehhez kapcsolódik még a jövőben a már bevezetett újítások folyamatos továbbfejlesztése. Van-e még emellett energiája és ideje a pedagógusközösségnek további, az eddig elért eredményeket támogató fejlesztések, innovációk megfogalmazására és megvalósítására?

Azt, hogy energiánk lesz-e, csak remélni tudom, de terveink szép számmal vannak, néhányat ezek közül szeretnék kiemelni. Az elmúlt egy-két év felismerése az nálunk is, hogy a középiskolai oktatási folyamatokból sem zárható ki a mesterséges intelligencia

(MI) használata. Nem tiltani szeretnénk diákjainkat az MI-től, éppen ellenkezőleg, szeretnénk őket megtanítani annak hasznos, felelős és etikus használatára. A következő években ezért szeretnénk bevezetni gimnáziumunkban az MI általunk ideálisnak tartott felhasználásának tanítását. Ezt meg kell, hogy előzze a saját, iskolánkra szabott, mesterséges intelligencia használatát szabályozó dokumentum összeállítása, amely ki fogja egészíteni a már most is létező digitális házirendünket.

A következő tanévben indítjuk el a hosszú nevű, de annál izgalmasabb célokat maga elé tűző „Természettudományos és angol nyelvi gimnáziumi osztály fenntarthatóság specializációval” osztályunkat, amelyhez nagy reményeket fűzünk, aktualitása és

az önismeret, az önfejlesztés, a sikeres, hatékony, önálló tanulás képessége

hiánypótló tananyaga okán is. Ezeken kívül a mostani, 2024/25-ös tanévben indult el iskolánkban a *KoMent projekt*nek nevezett program. A név a Kortárs Mentorálás elnevezés rövidítése, a program célja pedig az, hogy a kortárs diákok tudjanak segítséget nyújtani azoknak a társaiknak, akik vagy va-

lamily tantárgyuk tananyagának az elsajátításában, vagy a mentális egészségük megőrzésében kérnek segítséget. A cél ebben a projektben a segítségnyújtás mellett az

is, hogy a segítséget kérő diákokban megalapozódjék vagy fejlődjék az önismeret, az önfejlesztés, a sikeres, hatékony, önálló tanulás képessége. Vannak tehát újabb ötleteink, reméljük, hogy erőnk, tehetségünk és kitartásunk is lesz ezek megvalósításához!

Minden érdeklődő pedagógusközösséget szeretettel várunk iskolánkba: a Soproni Széchenyi István Gimnázium kapuja minden olyan pedagógusközösség, tanár, de akár szülő és diák előtt is nyitva áll, aki szeretne további részleteket megtudni a nálunk folyó munkáról, és szívesen megnézné működés közben, tanóráinkon is az innovatív modellt.

Sorba álltunk, hogy ne legyen balhé, a tanár meg azt mondta, most megmutatja, mit kell tennünk, hogy mindenütt izomcsomók legyenek rajtunk. Fölemelte a karját, aztán leengedte, megint fölemelte, megint leengedte, megint fölemelte, és akkor a Tenger-szállóból az egyik srác azt mondta, hogy a mi szállónk az vacak.

Sempé – Gosciny: *A kis Nicolas nyaral*. Ford. Farkas László. Athenaeum, Budapest, 1986. 34–35. és 37. o.